

18.10.2013

Helsingin kaupungin hulevesistrategian toimenpiteiden edistymisen tilannekatsaus

HEL 2013-013374 T 00 00 02

Helsingin kaupungin hulevesistrategian hulevesiryhmä lähettää kaupunginhallitukselle selvityksen hulevesistrategian toimenpiteiden toteutuneesta tilanteesta kaupunginhallituksen 20.10.2008 (Khs 2006-2153, 1224 §) hyväksymän päätöksen mukaisesti.

Taustaa

Hulevesistrategia valmistui eri hallintokuntien yhteistyönä 28.12.2007. Kaupunginhallitus hyväksyi Helsingin kaupungin hulevesistrategian 20.10.2008 (Khs 2006-2153, 1224 §). Samalla kaupunginhallitus päätti kehottaa kaupunginjohtajaa asettamaan hulevesiryhmän, jonka tulee edistää hulevesistrategian täytäntöönpanoa sekä seurata strategian toimenpiteiden toteuttamista ja hulevesiasioiden kehitystä. Lisäksi hulevesiryhmän tuli raportoida kaupunginhallitukselle toteutuneesta tilanteesta 5 vuoden kuluttua strategian hyväksymisestä.

Hulevesistrategian tavoitteena on tulvimishaittojen poistaminen ja ehkäiseminen, pohjaveden pinnan ennallaan pitäminen, alueellisen ja paikallisen kuivatuksen varmistaminen, haitallisten aineiden minimoiminen hulevesissä, sekä huleveden hyödyntäminen resurssina. Strategiassa esitetään hulevesiin liittyvät yleiset toimintaperiaatteet, joita suunnittelussa ja rakentamisessa on tarkoitus noudattaa.

Keskeisiä tekijöitä strategiassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi ovat kaupungin virastojen ja laitosten yhteistyön tiivistäminen, yhteisten hulevesien hallintaperiaatteiden noudattaminen, yhteisten suunnittelu- ja rakentamisperiaatteiden noudattaminen sekä parempi hulevesien kokonaishallinta. Lisäksi rakentajia ja rakennuttajia pyritään sitouttamaan strategian tavoitteisiin.

18.10.2013

Helsingin hulevesistrategian toimenpiteiden toteutumisen tilanne

Hulevesiryhmän perustaminen

Johtajistokäsittelyssä 21.1.2009 (4 §) kaupunginjohtaja asetti hulevesiryhmän kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti. Samalla kaupunginjohtaja nimesi hulevesiryhmään edustajat: kaupunkisuunnitteluvirastosta Jouni Kilpisen, Helsingin Vedestä (nyk. HSY vesihuolto) Jukka Saarijärven, rakennusvirastosta Marko Jylhänlehdon, ympäristökeskuksesta Paula Nurmen, liikuntavirastosta Asko Rahikaisen, rakennusvalvontavirastosta Risto Nybergin ja talous- ja suunnittelukeskuksesta Kimmo Kuisman. Ryhmän puheenjohtajana on toiminut Kimmo Kuisma talous- ja suunnittelukeskuksesta ja sihteerinä Paula Nurmi ympäristökeskuksesta. Hulevesityöryhmän työskentelyyn on myös osallistunut kiinteistöviraston edustajana Maria Mannisto.

Strategian integroiminen kaavoitukseen (Ksv)

Kaupunkisuunnitteluvirastossa hulevesistrategian integroiminen kaavoitukseen tapahtuu laatimalla kaikkiin uusien rakentamisalueiden kaavoihin vesihuollon, kuivatuksen ja korkeustasojen yleissuunnitelmat. Yleissuunnitelmien mitoitustarkastelut tehdään valuma-aluelähtöisesti.

Kutakin kaavaa laadittaessa selvitetään suunnittelualueen rakentamisen olosuhdetekijät ja reunaehdot sekä tulevan rakentamisen rakentamistapa ja -tehokkuus. Samanaikaisesti arvioidaan alueen kuivatuksen järjestämismahdollisuudet, eli selvitetään hulevesistrategiassa esitetyn hulevesien käsittelyn ja johtamisen prioriteettijärjestyksen toteuttamisedellytykset.

Hulevesistrategian tavoitteiden toteutumisen kannalta kaavoitusvaihe on merkittävä, koska sen aikana valitaan alueen kuivatuksen pääperiaatteet ja varataan tilaa tulevalle rakentamiselle. Johtuen kaavojen yleispiirteisestä suunnittelutarkkuudesta hulevesien syntypaikkakäsittelyn ja johtamisen hidastavien ja viivyttävien menetelmien suunnittelu voidaan yleensä tehdä vasta seuraavissa suunnitteluvaiheissa. Kaupunkirakenteen edelleen tiivistyessä kaavoituksen keinot ovat tehokkaimmillaan kaavoitettaessa viher- ja virkistysalueita, joihin useinkin saataisiin luontevasti mahtumaan hulevesien virtausta hidastavia ja viivyttäviä rakenteita.

Kaupunkisuunnitteluvirasto on osallistunut hulevesistrategian Kuninkaantammen pilottihankkeeseen osayleiskaavan ja alueen asemakaavoituksen kautta.

18.10.2013

Liitetaulukossa on esitetty merkittävimmät kaavoituskohteet, joissa hulevesistrategian tavoitteita on tähän mennessä toteutettu kaavoituksen keinoin.

Strategian integroiminen rakentamisprosesseihin (HKR, Rakvv)

Rakentaminen yleisillä alueilla

Hulevesistrategian integrointi rakentamisprosesseihin tapahtuu käytännössä suunnitelmien ja työselostusten avulla, joiden mukaan rakennetaan.

Rakennusvirasto on osallistunut hulevesistrategian Kuninkaantammen pilottihankkeeseen, jossa kuivatusratkaisut on suunniteltu strategian mukaisesti (yhteinen integroitu katu- ja puistoalueiden hulevesien viivytys/imeytysratkaisu). Kuninkaantammessa toteutetaan myös asemakaavassa määritelty tonttikohtainen viivytys.

Rakennusvirastossa toimii ns. kaupunkivedet - työryhmä, joka osaltaan edistää hulevesistrategian toteutusta. Pienvesiohjelman kautta kunnostetaan puroja, ja siinä voidaan huomioida hulevesistrategian tavoitteet. Rakennusvirasto osallistuu lisäksi useisiin hulevesiä koskeviin kehittämishankkeisiin muiden hallintokuntien ja sidosryhmien kanssa.

Hulevesiasioiden huomioiminen puistohankkeissa on jo vallitseva käytäntö. Liitteessä on esitetty rakennusviraston toteuttamia tai suunnitteluvaiheessa olevia yleisten alueiden rakentamiskohteita, joissa hulevesistrategiaa toteutetaan.

Rakentaminen tonteilla

Rakentamisprosessit koostuvat kolmesta osasta: ennakkovalmistelu (esim. yhteistyö asemakaavan laatijan kanssa, alueryhmytyöskentely), rakennuslupavaihe ja rakentamisvaihe. Mm. alueryhmytyöskentelyssä rakennusvalvonta on pyrkinyt pitämään esillä rakennusjärjestyksen hulevesiä koskevaa määräystä, hulevesistrategiaa ja edellyttämään niiden noudattamista.

Rakennuslupavaiheessa käytävissä ennakkoneuvotteluissa samat asiat käydään luvan hakijan kanssa läpi tarkemmin ja luvassa edellytetään hulevesisuunnitelman toimittamista. Rakentamisvaiheessa hulevesien hallintaa ohjataan ja valvotaan käytössä olevan työmaavesiohjeen mukaisesti.

18.10.2013

Strategian integroiminen lupaprosesseihin (Rakvv, Ymk)

Rakennusluvut (Rakvv)

Hulevesien käsittelyssä noudatetaan ensisijaisesti asemakaavaa, mikäli siinä on hulevesien käsittelyyn liittyviä määräyksiä. Niiden puuttuessa noudatetaan Helsingin kaupungin rakennusjärjestyksen 16 §:ää, joka edellyttää ensisijaisena ratkaisuna imeyttämistä. Ellei imeyttäminen tontilla onnistu, on rakennusvalvonta ohjannut hulevesistrategian mukaisesti viivyttämiseen ja hidastamiseen.

Rakennuslupa-asiakirjoissa on esitettävä hulevesisuunnitelma vähintään alustavana. Rakennusluvut myönnetään lupamääräyksellä, jonka mukaan ennen rakennustöihin ryhtymistä on laadittava lopullinen hulevesisuunnitelma. Lupamääräyksenä on pääsääntöisesti aina myös piha- ja istutussuunnitelma, jonka laatijan tulee olla suunnittelutehtävän vaatavuustasoon nähden pätevä ja kelpoinen. Pääsuunnittelijan tehtävänä on valvoa, että hule- sekä piha- ja istutussuunnitelmat integroituvat toisiinsa.

Ympäristöluvut (Ymk)

Päästöjä ympäristöön tuottavat laitokset tarvitsevat toiminnalleen ympäristöluvan, jossa voidaan antaa ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskevia määräyksiä. Ympäristökeskus on antanut hulevesiä koskevia lupamääräyksiä mm. betoniasemille ja polttonesteiden jakeluasemille. Hulevesiä koskevien lupamääräysten tarve arvioidaan kaikissa vireille tulevilla ympäristöluvuissa.

Strategian integroiminen sopimuksiin (Kv,HKR,HSY,Liv,Ksv)

Erilaisissa rakentamiseen liittyvissä asiakirjoissa ja sopimuksissa on mahdollista antaa hulevesiä koskevia ehtoja ja määräyksiä. Tällaisia mahdollisia sopimuksia ovat mm. tontinluovutussopimus (kauppakirja- ja vuokrasopimus), vuokrasopimus, konsulttisopimus ja urakkasopimus.

Kaavoitukseen ja rakentamiseen liittyvissä hulevesiä koskevissa konsulttisopimuksissa on jo edellytetty, että konsultti ottaa työssään huomioon hulevesistrategian tavoitteet. Strategian integroiminen tontinluovutussopimukseen on ollut keskusteluissa jo esillä. Joissakin vuokrasopimuksissa on jo annettu hulevesiä koskevia määräyksiä. Urakkasopimukseen on myös mahdollista liittää hulevesiä koskeva ns. työmaavesiohje.

Hulevesimääräykset sopimuksissa eivät ole vielä muodostuneet vakiintuneiksi käytännöiksi.

18.10.2013

HSY:n ja omistajakaupunkien välisessä kuntatekniikan yhteistyösopimuksen luonnoksessa (KT-sopimus) on pyritty sopimaan hulevesijärjestelmien ylläpidon periaatteista sekä avo-ojien ylläpitovastuista. Sopimusluonnoksessa ei ole otettu kantaa hulevesien imetys- tai viivytysrakenteiden vastuurajoihin. KT-sopimusehdotus on lähetetty jäsenkaupungeille kommenteille eikä sitä ole vielä hyväksytty.

Ajantasaiset suunnittelu- ja rakentamisohjeet (Ksv, HKR, Rakvv, Ymk, HSY)

Hulevesiä koskevia suunnittelu- ja rakentamisohjeita on valtakunnallisia ja kaupungin eri hallintokuntien omia tarkennettuja ohjeita. Yleisesti käytössä on kuntaliiton vuonna 2012 julkaisema "Hulevesiopas".

Hulevesiopas on käytössä kaavoitusvaiheessa sekä yleisten alueiden hulevesien suunnittelussa ja rakentamisessa.

Kaupunkisuunnitteluvirastossa ja rakennusvirastossa ei ole käytössä virastojen laatimaa omaa erityisesti hulevesiä koskevaa ohjeistusta.

Tonttien rakentamisen hulevesien hallintaan liittyen rakennusvalvonnalla on käytössä seuraavia omia ohjeita: 1) Ohje tärkeille pohjavesialueille rakentamisesta, 2) Ohje työmaa-aikaisten hulevesien hallinnasta (hallintokuntayhteistyönä valmisteltu), 3) Ohje sade- ja kuivatusvesien poisjohtamisesta. Lisäksi rakennusvalvonnassa on valmisteilla hulevesien johtamista koskeva PKS -ohjekortti sekä jo valmistunut "Omakotiasukkaan opas", jossa käsitellään myös hulevesiä.

Kaupungin hallintokuntayhteistyönä on valmistunut kesällä 2013 kiinteistöille tarkoitettu "Helsingin kaupungin tulvaohje", jossa on osio hulevesitulviin varautumisesta.

Ympäristökeskus arvioi likaantuneiden hulevesien käsittelyohjeen tarvetta sen jälkeen, kun hulevesien laatua koskeva selvitys on valmistunut vuoden 2013 loppuun mennessä.

HSY on laatinut uuden verkostosuunnittelukäytännöt -ohjeen (1.11.2012), jossa ohjeistetaan noudattamaan suunnitteluhankkeissa Helsingin hulevesistrategiaa. Sekaviemäröidyillä alueilla tulee tarkistaa aina ensin erillisviemäröintiin siirtymisen tarkoituksenmukaisuus, kun suunnitellaan vesihuoltoverkoston saneeraamista tai uudisrakentamista. Ohjeessa on myös kasvatettu hulevesiviemärin ja sekavesiviemärin mitoitussadetta. Mitoitussateiden kasvattamisella HSY pyrkii varautumaan ilmastonmuutoksen aiheuttamaan sademäärien kasvuun ja vähentämään rankkasateiden aiheuttamia viemäritulvia.

18.10.2013

Epäselvistä asioista sopiminen (kaikki hallintokunnat)

Rakentamiskorkeudet (Rakvv,Ksv,HKR,HSY,Kv)

Maankäyttö- ja rakennuslakia ollaan muuttamassa samoin kuin vesihuoltolakia, ja mahdolliset muutokset voivat vaikuttaa asiaan. Toimintatavoista voidaan sopia lainsäädäntömuutosten tultua voimaan.

Rännivedet ja liukkauden torjunta (HKR,HSY)

Vanhojen talojen rännivesien liittäminen suoraan hulevesiverkostoon katuhankkeiden yhteydessä on ollut satunnaista ja käytännöt vaihtelevia. Rännivesien liittäminen suoraan hulevesiviemäriin voi aiheuttaa kapasiteettiongelmia ja tulvia. Toimintatavoista on syytä sopia HKR:n ja HSY:n kesken uuden vesihuoltolain tultua voimaan.

Tulvavahinkovastuut (HKR,HSY,Liv,Kv)

Hulevesitulvia koskevat korvausvastuut kaupungin sisällä ovat olleet epäselviä. Asiasta ei ole ollut neuvotteluja. Poikkeuksellisten rankkasateiden aiheuttamia vahinkoja korvataan tulvavakuutusten kautta, mutta ei pienemmistä tulvista syntyneitä vahinkoja.

Ojavastuut ym. oja-asiat (HKR,HSY,Rakvv,Ymk,Kv)

Rakennuslupien juoheva ohjaaminen hulevesistrategian mukaisiksi edellyttää nk."ojakaavan" laatimista; tarvitaan selvitys olemassa olevista ojista sekä niiden haltijoista. Lisäksi tarvitaan periaatteellinen kaupungin kattava ojasuunnitelma.

Purojen ja avo-ojien kunnossapitovastuista on sovittu 1.1.2000 HKR:n ja Helsingin Veden välisellä sopimuksella, joka on edelleen voimassa. Toistaiseksi hyväksymättä olevassa kuntateknisessä yhteistyösopimuksessa sovitaan myös hulevesijärjestelmien ja avo-ojien vastuurajoista. KT-sopimuksen tultua voimaan, on ojavastuista syytä sopia tarkemmin HSY:n ja HKR:n kesken. Osa avo-ojista kuuluu muiden hallintokuntien, ELY:n tai yksityisten tonttien vastuulle. Avo-ojien ylläpitovastuiden selkeyttämisessä auttaisi ajan tasalla oleva ojakartta, josta selviää ojan omistaja.

Yksityisten tonttien välisten ojien hoitoa ja ylläpitoa koskien yksityisten kiinteistöjen omistajia tulisi ohjeistaa lisää ojien merkityksestä mm. rankkasateiden tulvareitteinä.

Lupa-asioiden koordinointi (Ymk,HKR)

Rakennusvirasto ja ympäristökeskus ovat koordinoineet keskenään hulevesiä koskevat rakennusviraston ns. sijoitusluvut ja

18.10.2013

ympäristökeskuksen päättämät vesihuoltolain mukaiset vapauttamishakemukset hulevesiviemäriin liittämistä.

Lisäselvitykset

Hulevesistrategia sisältää neljä erillisselvitystä, jotka tulisi tehdä vuoden 2013 loppuun mennessä.

Pilottihanke, Kuninkaantammen osayleiskaava-alue (Taske)

Yksi näistä erillisselvityksistä on ”valuma-aluekohtainen perusselvitys ja yleissuunnitelma”, joka hallintokuntien yhteispäätöksellä laajennettiin hulevesistrategian pilottihankkeeksi. Kuninkaantammi valikoitui pilottihankkeen alueeksi, koska sen osayleiskaavaa varten oli laadittu kattavat hulevesien hallintaselvitykset. Pilottihankkeen toiminta käynnistyi lokakuussa 2008.

Pilottihankkeen kaupunkitasoiseksi tavoitteeksi asetettiin hulevesien kokonaishallinnan edistäminen eri hallintokunnissa. Pilottihankkeen tehtävänä on ollut tarkastella, miten hulevesistrategia käytännössä toteutuu hulevesien hallinnan suunnittelun ja rakentamisen prosesseissa. Lisäksi hankkeessa on arvioitu Kuninkaantammen kokemusten pohjalta strategian toteuttamisesta aiheutuvia muutostarpeita kaupunkikonsernin sisäiseen yhteistyöhön ja toimintatapoihin. Pilottihankkeessa on pyritty löytämään ja soveltamaan toimivia käytäntöjä kaupungin eri virastojen yhteistyölle hulevesistrategian toteuttamisessa siten, että toimintatapoja voidaan soveltaa myöhemmin kaupungin muillakin alueilla.

Pilottihankkeessa on laadittu kaksi hulevesistrategian periaatteita toteuttavaa valuma-aluekohtaista perusselvitystä ja yleissuunnitelmaa. Hulevesipilotissa on tutkittu luonnonmukaisia viivytyksen menetelmiä ja suunnitteluratkaisut ovat hulevesistrategian prioriteettijärjestyksen mukaisia. Pilotissa hulevesi on nostettu putkistosta maan päälle esiin ja näkyväksi kaupunkirakentamisen teemaksi ja ilmeeksi.

Pilottihankkeessa on tunnistettu tarve tiivistää monialaista suunnitteluyhteistyötä kaupungin sisällä ja kiinteistönomistajien kanssa. Eri hallintokuntien suunnitteluvaiheet limittyvät aiempaa enemmän päällekkäin. Toisaalta strategian prioriteettijärjestyksen periaate hulevesien hallinnasta syntypaikallaan edellyttää maanomistajan osallistamista suunnitteluun. Asemakaavalla muodostuvien kortteleiden ja tonttien tulevat toteuttajat tulisi kiinnittää suunnitteluprosesseihin jo luonnossuunnitteluvaiheessa. Kuninkaantammessa tonttikohtaiset hulevesien hallinnan vaatimukset ovat edellyttäneet uusien maankäyttösopimuspykälien käyttöönottoa.

18.10.2013

Hulevesistrategian prioriteettijärjestykseen perustuva hulevesien kokonaishallinta (viivytystä ja imeytystä syntypaikalla, katualueilla ja puistoissa) vaikuttaa puistojen rakentamisaikatauluihin. Jos viheralueille asetetaan tekninen hulevesiä viivyttävä tehtävä, tuottaa menettely kaupungille tarpeen suunnitella ja rakentaa puistoja uusien alueiden käyttöönoton edellytysinvestointeina nykyistä aikaisemmin. Etupainotteisten puistoinvestointien rahoitus on osoittautunut haasteelliseksi. Vaiheittain rakentamisella voidaan rahoitustaakkaa jakaa usealle vuodelle. Tämä edellyttää huolellista budjetointia ja urakka-rajojen määrittelyä, ja saattaa johtaa ympäristön keskeneräisyyteen pitkäksi aikaa.

Uusien alueiden rakentaminen lisää hulevesien määrää ja heikentää veden laatua kaukana varsinaisen rakennusalueen ulkopuolella, esim. lisäten ojien tulvaherkkyyttä valuma-alueella. Hulevesipilotissa viereisen Hakuninmaan pientaloalueen asukkaat osallistettiin mukaan suunnitteluprosessiin. Asukkaille pidettiin keskustelu- ja tiedotustilaisuuksia. Kaupunki sai menettelyllä asukkailta tärkeää paikallistietoa ja samalla sitoutti ympäröivää yhteisöä tulossa oleviin asuinympäristön muutoksiin.

Pilottihankkeessa ei ole vielä ehditty saada tietoa luonnonmukaisten hallintamenetelmien konkreettisista vaikutuksista hulevesien määrään ja laatuun tai uudenlaisten rakenteiden ylläpitokustannuksiin, koska rakentaminen ei ole vielä raportointiaikana käynnistynyt. Mätäjoen laskuojaan on perustettu rakennusviraston ja Helsingin yliopiston yhteistyönä tutkimusasema, jonka tulokset mahdollistavat vertailuselvityksen laatimisen lähtötilanteen, rakentamisen aikaisten hulevesien ja valmiin alueen lopputilanteen kesken.

Hulevesien hallinnan kokonaisuus, reunaehdot, mahdollisuudet ja vaikutukset ovat edelleen osittain epäselviä kansalaisille, pienrakentajille ja suunnittelijakunnalle. Pilotissa laadittiin vuorovaikutussuunnitelma, jossa suunnittelu- ja rakentamisprosessien viestintää ja vuorovaikutusta tarkasteltiin hulevesien hallinnan näkökulmasta. Pilottikohteessa seurataan hulevesistrategian toteutumista ja vaikutuksia aina alueen rakentamisen loppuun asti, vaikka strategian edellyttämä selvitys on tehty.

Huleveden laatuselvitys (Ymk)

Ympäristökeskus käynnisti vuonna 2010 huleveden laatuselvityksen, jossa tutkitaan huleveden laatua eri puolilta kaupunkia maankäytöltään erityyppisiltä alueilta. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää huleveden yleinen laatu Helsingissä ja eroavatko asuinalueet, teollisuusalueet ja paikoitusalueet toisistaan. Tuloksia verrataan erilaisille haitta-aineille annettuihin raja-arvoihin ja pyritään selvittämään mahdollinen

18.10.2013

hulevesien puhdistamistarve. Tuloksia voidaan hyödyntää hulevesijärjestelmien suunnittelussa ja hulevesien laadun parantamishankkeissa. Raportti valmistuu vuoden 2013 loppuun mennessä.

Hulevesitulvariskialueiden kartoitus (HKR)

Helsingin kaupunki selvitti merkittävät hulevesitulvariskialueet vuoden 2011 lopulla. Selvitystarve perustui kesällä 2010 voimaan tulleeseen lakiin ja asetukseen, joiden mukaan kunnat vastaavat hulevesitulvariskien hallinnan suunnittelusta.

Hulevesitulvatiedot selvitykseen kerättiin erilaisista eri tahojen tietokannoista sekä internet - kyselyn avulla. Yhteensä erilaisia tulvakohteita paikallistettiin eri aineistojen perusteella noin 240 kappaletta, joista noin 170 oli selvästi sijainniltaan erillisiä. Yleisöpalautteen perusteella Helsingissä todettiin vielä yli 50 selvästi uutta hulevesitulvakohdetta.

Selvityksen perusteella yksikään hulevesitulvakohde ei kuitenkaan ylittänyt tulvariskien hallinnasta annetun lain mukaista merkittävyyden kynnystä. Arvioinnin perusteella kuitenkin todettiin, että Helsingissä on monta hulevesitulvaherkkää aluetta, joissa mahdolliset hulevesitulvat voivat aiheuttaa oleellista haittaa kaupungin toiminnalle tai omaisuudelle. Näitä alueita tarkasteltiin lähemmin haitan laajuuden, syiden ja mahdollisten vähentämistoimenpiteiden selvittämiseksi. Selvitystä varten laadittiin Helsingin alueesta hulevesimallinnus. Selvityksen perusteella esitettiin alustavasti 16 kohdetta lähempään tarkasteluun korjaustoimenpiteiden suunnittelua varten. Kolmelle kohteelle laadittiin Aalto yliopistossa opinnäytetyönä tarkemmat suunnitelmat hulevesiongelmien poistamiseksi. Suunnitelmat valmistuivat alkusyksystä 2013.

Huleveden varassa olevien luonto- ja virkistysarvojen kartoitus (HKR)

Selvitys alkaa syksyllä 2013 ja on valmis vuoden 2013 loppuun mennessä. Selvitys tehdään konsulttityönä. Selvitys sisältää pienvesien valuma-alueiden tarkastelun ja luontoarvojen, kuten esimerkiksi kosteikkojen kartoituksen. Selvityksessä tarkastellaan myös hulevesien riittävyys virkistysarvojen säilymisen kannalta. Selvityksessä hyödynnetään hulevesitulvatarkastelussa tuotettuja valuma-alue- ja hulevesimalleja.

18.10.2013

Hulevesiryhmän toiminta

Kokoukset

Hulevesiryhmä on kokoontunut raportointiaikana keskimäärin kaksi kertaa vuodessa. Kokouksissa on käsitelty strategian toimenpiteiden edistymistä sekä hulevesiasioiden kehittymistä Suomessa. Kokouspöytäkirjat on jaettu laajasti kaikkiin osallistuviin hallintokuntiin.

Kiinteistöviraston tonttiosaston edustaja on kutsuttu asiantuntijajäseneksi mukaan hulevesiryhmään, koska strategian toimenpiteiden joukossa on useita tehtäviä, joiden vastuutaho on luontevasti tonttiosasto.

Koulutus ja tiedottaminen

Kaupunginhallituksen hyväksyttyä hulevesistrategian, hulevesiryhmä järjesti hallintokunnille suunnatun koulutustilaisuuden vuonna 2009. Lisäksi hulevesistrategiasta on järjestetty erillinen sisäinen koulutustilaisuus rakennusvalvontavirastossa ja erillinen sisäinen infotilaisuus ympäristökeskuksessa ja talous- ja suunnittelukeskuksessa.

Parhailleen hulevesiryhmä suunnittelee hallintokunnille suunnattua ”missä mennään”-seminaaria strategian toteutumisesta. Nyt käsillä oleva yhteenveto strategian toteutumisen tilanteesta on tarkoitus laittaa myös lautakunnille tiedoksi.

Hulevesiryhmän jäsenet ovat esitelleet Helsingin hulevesistrategiaa laajasti sidosryhmille erilaisissa koulutustilaisuuksissa ja seminaareissa esim. ympäristöministeriön ja kuntaliiton tilaisuuksissa, SYKE:ssä, PKS- tilaisuuksissa Espoossa ja Vantaalla, yliopiston ja vesiensuojeluyhdistyksen tilaisuuksissa sekä asukasilloissa. Helsingin hulevesistrategia on toimitettu pyynnöstä useille muille kaupungeille, jotka ovat käyttäneet sitä omien hulevesiohjelmiensa pohjana.

Hulevesiryhmän jäsenillä on vastuu seurata hulevesiasioiden kehitystä Suomessa ja muualla sekä huolehtia oman virastonsa sisäisestä tiedonkulusta hulevesiasioissa.

PKS- toiminta

Espoolla ja Vantaalla on omat hulevesiohjelmansa ja ohjelmien seurantaryhmät. Helsinki on osallistunut Vantaan hulevesiohjelmaryhmän tilaisuuksiin 2009 ja 2010. Vastaavasti Espoon tilaisuuksiin on osallistuttu 2009 ja 2011. Vantaan hulevesiryhmä on kutsunut Helsingin edustajia yhteiseen hulevesiexcursioon Vantaalle lokakuussa 2013.

18.10.2013

Opintomatkat

Hulevesiryhmä on järjestänyt raportointiaikana neljä opintomatkaa, joihin on osallistunut hulevesiasiantuntijoita Helsingin eri hallintokunnista, muista kaupungeista sekä julkisen ja yksityisen sektorin toimijoista. Matkakohteina ovat olleet Yhdysvaltojen Seattle ja Portland marraskuussa 2009, Tampereen Vuores kahdesti, toukokuussa 2009 ja syyskuussa 2012 sekä Kuopio ja Lahti syyskuussa 2011. Opintomatkat ovat antaneet mahdollisuuden tiedonvaihtoon, verkostoitumiseen ja vuorovaikutukseen sekä uuden tiedon hankkimiseen kokonaisvaltaisesta hulevesien hallinnasta.

Hulevesien hallinnan tutkimus- ja kehityshankkeet

CLASS

Helsingin kaupunki osallistuu ”CLASS – Ilmastonmuutokseen sopeutuvat päällysrakenneratkaisut” -tutkimushankkeeseen, jota Tekes rahoittaa ja VTT koordinoi. Hankkeessa keskitytään erityisesti pintamateriaalien vedenläpäisyn kehittämiseen. Helsinki pyrkii löytämään hankkeelle pilottikohteen Kuninkaantammen vuosina 2015-16.

Citywater

Helsingin kaupungin koordinoima kolmevuotinen kansainvälinen hanke CITYWATER – Benchmarking water protection in cities edistää Itämeren rannikkovesien suojelutoimenpiteitä kuntatasolla. Vuosina 2014-15 toteutetaan Helsingissä, Tallinnassa ja Turussa luonnonmukaisia hulevesiratkaisuja joiden avulla hulevedet käytetään hyödyksi tai hulevettä puhdistetaan vesistöihin ja mereen kohdistuvan kuormituksen vähentämiseksi. CITYWATER partnerit ovat Helsingin kaupunki, Turun kaupunki, Tallinnan kaupunki ja Tallinnan yliopisto.

ILKKA

Ilmastonkestävä kaupunki – työkaluja suunnitteluun (ILKKA) -hankkeessa edistetään ilmastonkestävää kaupunkisuunnittelua. Tarkoituksena on luoda suunnittelutyökaluja ja -ohjeistuksia, jotka kerätään suunnittelijan työkirjaan ja Ilmasto-opas.fi -portaaliin. ILKKA-hanketta koordinoi Helsingin kaupunki ja partnerit ovat Lahti, Turku, Vantaa, HSY, Ilmatieteen laitos ja Turun yliopisto. Hankkeen yksi osa-alue on luonnonmukainen hulevesien hallinta, josta vastaa Vantaa.

ILKKA- hankkeessa toteutettiin keväällä 2013 Helsingin, Turun ja Lahden kaupunkien hulevesistrategioiden/ohjelmien vertaisarviointi. Tässä ristiinarvioinnissa haastateltiin kaikissa kaupungeissa laajasti

18.10.2013

hulevesiasiantuntijoita kaupunkien eri virastoista ja laitoksista koskien kaupungin hulevesistrategiaa.

Vertaisarvioinnissa Helsingin hulevesistrategian tavoitteita pidettiin hyvinä, painotuksia oikeina, prioriteettijärjestystä hyvänä ja katsottiin strategian olevan melko hyvin sisäistetty ja jalkautettu. Lisää työtä katsottiin olevan vielä ohjeistuksissa, yhteistyön kehittämisessä, vastuuasioissa, sitoutumisessa tavoitteisiin sekä tiedottamisessa tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta.

Yhteenvedo ja jatkotoimenpiteet

Hulevesistrategian erilliselvitykset ovat kaikki käynnistyneet ja selvitykset saadaan valmiiksi määräajassa.

Hulevesistrategian toteutumisen seurantaan perustettu ns. hulevesiryhmä on toiminut aktiivisesti edistäen hallintokuntayhteistyötä ja strategian toimenpiteiden toteuttamista.

Hulevesistrategian toimenpideohjelmassa mainittuja toimenpiteitä on jo lähes kaikkia edistetty ja osa toimenpiteistä on tehty kokonaan. Tarkempi tilannekatsaus on esitetty liitetaulukossa. Joidenkin toimenpiteiden toteuttamista on hidastanut parhaillaan käynnissä oleva vesihuoltolain uudistaminen. Lakiehdotuksessa on esitetty hulevesien hallinnan kokonaisvastuun siirtämistä vesihuoltolaitoksilta kunnille ja eräitä uusia säännöksiä siirrettäväksi maankäyttö- ja rakennuslakiin. Hulevesiryhmä seuraa tilannetta ja ottaa uudistuvan lainsäädännön huomioon jatkotoimenpiteissä.

Hulevesiryhmä jatkaa työskentelyä tarpeellisen lisäohjeistuksen saamiseksi ja tiivistää yhteistyötä Espoon ja Vantaan hulevesiryhmien kanssa yhteisten linjausten luomiseksi PKS- seudulle. Hulevesistrategiaan sitoutumista pyritään edistämään tilannekatsaus- ja teemaseminaarien tai workshopien järjestämisen kautta. Vertaisarvioinnissa esille tulleita kehittämistarpeita arvioidaan jatkotyönä.

Lisätiedot

Marko Jylhänlehto, suunnitteluinsinööri, puhelin: 310 38237
marko.jylhanlehto(a)hel.fi

Kimmo Kuisma, projektinjohtaja, puhelin: 310 25808
kimmo.kuisma(a)hel.fi

Paula Nurmi, ympäristötarkastaja, puhelin: 310 32005
paula.nurmi(a)hel.fi